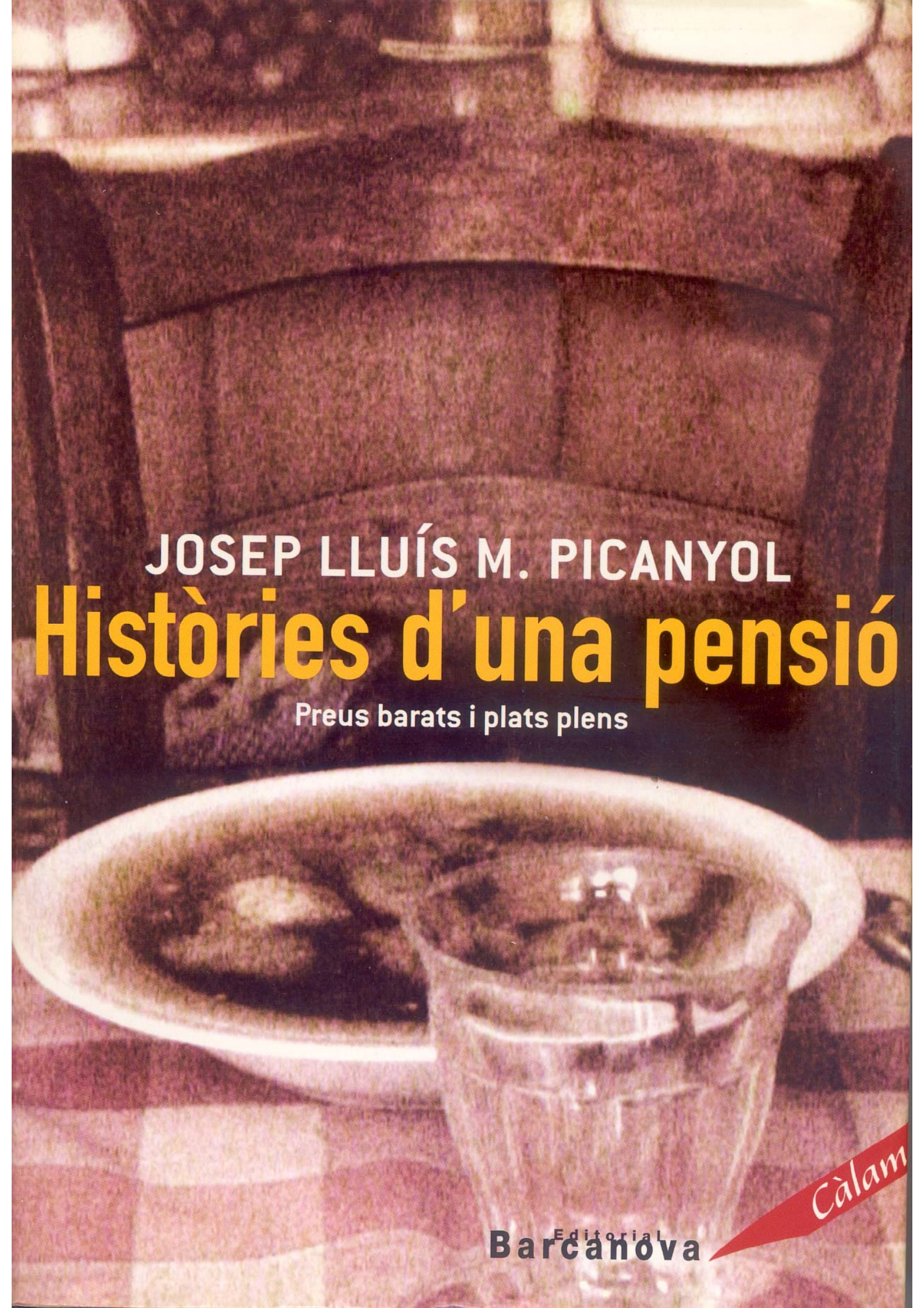

JOSEP LLUÍS M. PICANYOL

Històries d'una pensió

Preus barats i plats plens

Editorial
Barcanova

Càlam

agradat les dones vestides amb faldilles llargues. La vestimenta de segles enrere —principalment la de les classes populars— la trobo d'una gran bellesa mentre que la indumentària de la nostra època sovint la trobo d'una lletjor que se'm fa insofrible.

Alguns nois del meu carrer de vegades improvisàvem alguna representació teatral. Escolliem un petit argument —un conte, la vida resumida d'un heroi o un acudit— ens repartíem els papers i acordàvem les línies principals de l'obra i, sense director, la representàvem. Malgrat ser molt poc ambiciosos, topàvem amb algunes dificultats, una de les quals era trobar un lloc adequat on fer-ho: una vegada que fèiem una representació a l'entrada d'una casa no va parar de passar gent que travessava sense miraments l'«escenari» i el «pati de butaques», constantment. Disposar d'una cortina que fes de teló era un luxe que poques vegades podíem permetre'ns. Però la principal dificultat era trobar públic. Si aconseguíem formar una colletta de sis o vuit nens —de vegades només érem tres— tots volien ser actors. El paper d'espectador no el volia ningú.

Moià era un poble molt esperantista. La llengua creada pel doctor Zamenhof tenia una bona colla d'adeptes al nostre poble i provocava un intercanvi de correspondència amb l'estranger, insòlita en un poble de tres mil habitants escassos. Això portava esperantistes d'altres països a visitar el nostre poble i hi donava un ambient cosmopolita, almenys de tant en tant. Un dispeser va saber que un dia per setmana es donaven classes d'esperanto en un local del poble. Va decidir d'afegir-s'hi i em va proposar d'acompanyar-lo. Els assistents eren tots adults, amb algun adolescent, i jo era l'únic nen, en aquell moment. Devia ser l'hivern perquè sèiem entorn d'una estufa encesa. Com era costum en el món de l'esperanto, i potser encara ho és, l'ensenyament era

gratuït. Impartia les classes en Ramon Molera, un senyor molt ros que acostumava a portar ulleres fosques. En Molera era un home entusiasta que donava a aquelles classes un aire amè i que sabia crear un ambient de companyonia molt agradable. Alguns dies, en acabar les classes d'esperanto, ens donava algunes lliçons de català, que encara era una llengua pràcticament prohibida. La seva manera de remarcar les «e» i les «o» obertes i tancades era més aviat exagerada però tremendament eficaç. Després de sentir-li dir «café», primer amb la «e» oberta i després amb la «e» tancada, et quedava ben clar quina era la manera correcta. La seva eficàcia va fer que mai més hagi tingut dubtes a distingir les vocals obertes de les tancades.

Vaig escriure'm, en un esperanto molt elemental, amb un anglès i un txecoslovac. Això em va permetre ampliar la meva col·lecció de postals. Fins llavors només tenia les del Marroc que ens havia enviat el professor de piano que buscava un especialista, una de Palerm que m'havia enviat un nen mig italià que havia passat un estiu a Moià i tres o quatre d'indrets de Catalunya. Ben aviat, la meva col·lecció es va enriquir amb postals de Manchester i Txecoslovàquia. Un dia que estava ensenyant-li les meves postals al fill del brigada de la guàrdia civil, el seu pare se'ns va acostar i es va mirar, intrigat, les de Txecoslovàquia.

—*¿Checoslovaquia? ¿Pero esto no está tras el telón de acero?* — em va preguntar.

Estava sorprès que jo tingués aquelles postals perquè el règim no tenia relació amb les nacions del Pacte de Varsòvia i el comunisme era considerat l'enemic número u. Jo, això del teló d'acer, ho havia sentit sovint, principalment al No-Do i a les notícies de la ràdio però em costava molt d'imaginar com era. Per a mi, un teló era aquella tela que pujava i baixava a l'escenari del Casal quan

feien teatre i pensava que potser la carretera que portava a aquells països hi entrava per una mena d'escenari que tenia un teló metàl·lic que feia de barrera. A la pregunta del brigada de si Txecoslovàquia era darrere el teló d'acer li vaig contestar que potser sí.

—Y ¿cómo te llegan estas postales? —em va preguntar tot seguit.

Jo li vaig dir que me les havia portat el carter. Em va demanar que li traduís el que deien i després de sentir que el txecoslovac tenia divuit anys, que vivia en un poble envoltat de boscos, que col·leccionava segells i que també s'escrivia amb un francès i una mexicana, se'n va anar.

En Ramon Molera era un home a qui agradava compartir amb el poble els seus coneixements i les seves experiències. En els seus viatges a l'estranger, convidat sovint per esperantistes d'altres països o en els congressos de l'esperanto, feia diapositives. Després les projectava a la Biblioteca i les acompanyava amb els seus comentaris. Sempre tenia un públic molt nombros. La Biblioteca era en un local molt harmoniós i ampli. Ara encara és al mateix lloc, però l'han convertit en un espai laberíntic que no deixa gaudir de la seva bellesa arquitectònica.

En Molera va ser el meu primer editor. Ell era llavors el director de la revista local, *La Tosca*. No recordo si em vaig oferir jo, o m'ho va proposar ell o va ser cosa de la meva mare però aviat em vaig trobar portant-li cada mes un dibuix humorístic que em publicava a *La Tosca*. Eren uns dibuixos dolentíssims i amb molt poca gràcia. Segurament, en Molera em va donar aquesta oportunitat perquè coneixia la meva vocació ferma i decidida malgrat estar tan poc dotat. *La Tosca* és una revista mensual de notícies i comentaris sobre el poble, que encara es publica.